

نقش مجسمه‌های شهری در شکل‌گیری هویت منظر فرهنگی شهر تهران

سمیه موسویان*

E-mail: m.moosaviyan@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۸/۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۸/۱

چکیده

یکی از کارکردهای اصلی مجسمه‌های شهری در ایران با توجه به پشتوانه فرهنگی غنی آن، ارتقای کیفیت بصری و انتقال مفاهیم هویتی به منظر شهر است که می‌تواند در شکل‌گیری و همسو بودن با هویت معنایی موجود، نقش عمده‌ای عهده‌دار باشد. اکنون این مسأله مطرح می‌شود که مجسمه‌های شهری تهران به‌عنوان یک عنصر کالبدی و بصری از ابتدای حضورشان در انتقال مفاهیم هویتی به منظر فرهنگی شهر چه جایگاهی داشته‌اند؟ و چگونه در جهت ایجاد «هویت مکان» ایفای نقش کرده‌اند؟ این تحقیق به‌صورت کیفی و روش توصیفی - تحلیلی به مطالعه پیشینه و دلایل پیدایش مجسمه‌ها در شکل‌گیری مفهوم هویت منظر فرهنگی شهر تهران پرداخته است. نتایج پژوهش بیانگر آن است که مجسمه‌های شهری تهران از زمان پیدایش تا امروز روندی متغیر در بازنمود هویت‌بخشی به منظر شهر داشته‌اند. به‌طوری‌که مجسمه‌های دوره پهلوی و بالآخر دوره انقلاب اسلامی (دهه ۶۰ و ۷۰)، از طریق ویژگی‌هایی چون «زمینه‌گرایی» و «محتواگرایی» در هر دوره به ترتیب نوعی «هویت اسطوره‌ای/ اقتدارگونه» و «هویت ارزشی» را از طریق بازنمود محتوای زمینه‌ای (فرهنگی، اجتماعی، سیاسی) و معنایی به منظر فرهنگی شهر منتقل کرده‌اند، درحالی‌که این نقش عمدتاً در دهه ۸۰ کمرنگ‌تر شده است.

کلید واژه‌ها: مجسمه‌سازی شهری، هویت، منظر فرهنگی، تهران.

* پژوهشگر دکتری معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، نویسنده‌ی مسئول